

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 117/2013-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. augusta 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti L. S., K., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. M. P., s. r. o., K., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. M. P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 46/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. S. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice-okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 46/2007 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice-okolie prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 46/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. L. S. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 300 € (slovom tisícristo eur), ktoré je Okresný súd Košice-okolie povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice-okolie je povinný uhradiť L. S. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. M. P., s. r. o., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 117/2013-11 z 12. marca 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť L. S., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 46/2007.

Následne ústavný súd 11. apríla 2013 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 24. júna 2013. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis a vyjadrenie predsedníčky okresného súdu s chronológiou úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„25. 4. 2007 zapísanie nového nápadu,

25. 4. 2007 vyrubenie súdneho poplatku, zaslané poučenia o procesných právach a povinnostiach účastníkom konania, výzva žalovanému na vyjadrenie sa k žalobe v lehote 15 dní,

13. 7. 2007 vyjadrenie žalovaného k žalobe s tým, že predložil súdu len časť listinných dôkazov,

18. 7. 2007 vyjadrenie žalobcu,

23. 10. 2007 ospravedlnenie žalobkyne a jej právneho zástupcu z účasti na pojednávaní, pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu vážnych rodinných dôvodov na strane sudcu,

8. 4. 2008 pojednávanie, odročené na 19. 5. 2008 z dôvodu, že právny zástupca žalobcu predložil svoje vyjadrenie až na pojednávaní a tým zabránil právnenému zástupcovi žalovaného naštudovať toto vyjadrenie a zaujať k nemu stanovisko,

19. 5. 2008 pojednávanie, odročené na neurčito za účelom zistenia ďalších návrhov na vykonanie dokazovania,

16. 9. 2008 výzva súdu PZ žalobcu na vyjadrenie sa k podaniu žalovaného v lehote 20 dní,

12. 1. 2009 pojednávanie, odročené za účelom zabezpečenia ďalších listinných dôkazov, nariadené znalecké dokazovanie,

5. 8. 2009 vypracované uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania,

11. 9. 2009 zaslanie spisu súdnemu znalcovi,

26. 10. 2009 žiadosť súdneho znalca o konkretizovanie otázky znaleckého dokazovania,

28. 10. 2009 spresnenie otázky znaleckého dokazovania,

10. 11. 2009 doručenie znaleckého posudku súdu,

28. 1. 2010 výzva na vyjadrenie sa k ZP v lehote 15 dní,

16. 2. 2010 vyjadrenie PZ žalovaného k ZP,

25. 5. 2010 pojednávanie, odročené na neurčito odročené za účelom zabezpečenia ďalších listinných dôkazov,

28. 7. 2010 výzva PZ žalovaného na predloženie listinných dôkazov v zmysle pojednávania zo dňa 25. 5. 2010,

4. 8. 2010 predloženie listinných dôkazov žalovaným urgencia žalobcu na splnenie povinnosti uloženej na pojednávaní konanom 25. 5. 2010,

14. 2. 2011 pojednávanie odročené na 29. 3. 2011 lebo boli potrebné ďalšie listinné dôkazy, ktoré mal predložiť zástupca žalovaného,

29. 3. 2011 pojednávanie, odročené na 16. 5. 2011 z dôvodu neúčasti účastníkov a právnej zástupkyne žalobkyne ktorá svoju neúčasť ospravedlnila,

5. 4. 2011 predloženie list. dôkazov PZ žalovaného,

16. 5. 2011 pojednávanie odročené na 21. 6. 2011 z dôvodu neúčasti PZ žalobcu a nesúhlas žalobcu s vykonaním pojednávania bez účasti PZ,

21. 6. 2011 pojednávanie, odročené na neurčito, žiadané ďalšie listinné dôkazy,

31. 8. 2011 súdom žiadané listinné dôkazy,

19. 9. 2011 podané listinné dôkazy,

16. 2. 2012 žiadosť PZ žalovaného o vytýčenie termínu pojednávania,

2. 3. 2012 vytýčený termín pojednávania na 30. 7. 2012,

27. 6. 2012 doplnenie znaleckého dokazovania,

29. 6. 2012 doručované doplnenie znal. dokazovania účastníkom,

30. 7. 2012 pojednávanie, odročené na 18. 9. 2012 za účelom predvolania znalca, žiadané ďalšie listinné dôkazy,

18. 9. 2012 pojednávanie, odročené žiadané ďalšie listinné dôkazy,

17. 6. 2013 pojednávanie odročené na 6. 8. 2013.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zo súdneho spisu, ktorý mu bol zapožičaný a doručený 24. júna 2013, zistil aj ústavný súd. Okresný súd v napadnutom konaní na pojednávaní konanom 6. augusta 2013 rozhodol rozsudkom.

Predsedička okresného súdu vo svojom vyjadrení k veci uviedla, že „vec nie je právne zložitá, len v tomto konkrétnom prípade bolo nutné vykonať rozsiahle

dokazovanie ohľadom záväzkov hradených účastníkmi konania... neboli žiadne prekážky v zmysle ust. § 107 a nasl. O. s. p.“. K postupu účastníkov konania predsedníčka okresného súdu uviedla, že „zo strany právnych zástupcov účastníkov konania sa očakáva, že súdu predložia listinné dôkazy na prvých pojednávaniach, v začiatku súdneho sporu a nie postupne na jednotlivých pojednávaniach, V tomto prípade účastníkmi konania boli listinné dôkazy predkladané postupne, postupne navrhovali vykonať ďalšie dôkazy a niektoré listinné dôkazy účastníci konania neboli schopní predložiť vôbec a preto si ich musel súd zadovážovať sám. Uvedené sa týka ako právneho zástupcu žalobcu tak žalovaného a preto v tomto smere správanie sa sťažovateľa v konaní malo vplyv na dĺžku konania.“.

Predsedníčka okresného súdu v závere svojho vyjadrenia vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 17. júla 2013 k vyjadreniu okresného súdu zotrval na svojich tvrdeniach uvedených v sťažnosti, nesúhlasil s vyjadrením okresného súdu, že prieťahy vznikli v dôsledku postupu účastníkov konania, teda aj sťažovateľa, pretože sťažovateľ „sa k veci komplexne vyjadril ešte dňa 16. 04. 2008, kde predložil kompletné listinné dôkazy“. Okresnému súdu sťažovateľ v stanovisku vytýkal aj to, že okresný súd v ďalšom priebehu konania žiadal len aktualizáciu už pôvodne predložených dokumentov ako následok časových odstupov medzi jednotlivými pojednávania. Právny zástupca sťažovateľa v závere svojho stanoviska súhlasil s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľ odporcom (vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov), ústavný súd konštatuje, že obdobné žaloby možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od právnej náročnosti prerokúvanej veci. Pokiaľ ide o tvrdenie predsedníčky okresného súdu týkajúce sa skutkovej zložitosti veci a rozsiahleho dokazovania týkajúceho sa záväzkov hradených účastníkmi konania, ústavný súd nesúhlasí s uvedeným názorom a poukazuje na nevyužitú možnosť uloženia poriadkových opatrení podľa § 53 OSP v záujme toho, aby bol naplnený účel konania v súlade s koncentračnou zásadou vyjadrenou v § 114 OSP.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho

konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil okolnosti na strane sťažovateľa, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania, preto konštatuje, že sťažovateľ v doterajšom priebehu konania poskytoval primeranú súčinnosť a na výzvy okresného súdu reagoval včas.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil a identifikoval niekoľko období neodôvodnenej nečinnosti. Tým prvým obdobím nečinnosti v trvaní siedmich mesiacov bolo obdobie od pojednávania okresného súdu vykonaného 12. januára 2009, v rámci ktorého vyvstala potreba nariadenia znaleckého dokazovania, do vypracovania uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania z 5. augusta 2009. Ďalším v poradí druhým obdobím neodôvodnenej nečinnosti v trvaní osem a pol mesiaca bolo obdobie od odročeného pojednávania vykonaného 25. mája 2010 do vykonania ďalšieho pojednávania konaného 14. februára 2011. Počas tohto obdobia okresný súd len vyzval účastníkov na predloženie ďalších dôkazov. Ďalším obdobím neodôvodnenej nečinnosti v trvaní jedenásť mesiacov bolo obdobie od pojednávania vykonaného 21. júna 2011 do vykonania ďalšieho pojednávania 30. júla 2012. Počas tohto obdobia okresný súd len vyzval 31. augusta 2011 peňažný ústav na predloženie požadovaných listín, ktoré mu boli doručené 19. septembra 2011, a nariadil doplnenie znaleckého dokazovania (11. júna 2012) z dôvodu neaktuálnosti znaleckých záverov vzhľadom na plynutie času. Znalec doplnil svoj znalecký posudok a doručil ho súdu za 15 dní, t. j. 27. júna 2012.

Ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu vychádzal aj zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že hoci okresný súd vo veci priebežne konal (okrem už uvedených období nečinnosti), už samotná skutočnosť, že okresný súd vyše šesť

rokov vykonáva dokazovanie, pričom stále nie je skončené, a z tohto dôvodu je nútený nariadiť doplnenie znaleckého dokazovania pre jeho neaktuálnosť, svedčí o neefektívnej a nesústredenej činnosti okresného súdu. Ústavný súd vychádzajúc z predloženého spisu konštatuje, že celé konanie je poznačené neefektívnou činnosťou súdu, keď okresný súd nevyužil spomínané poriadkové opatrenia na zabezpečenie efektívneho dokazovania, ani sám nedokázal efektívne zabezpečiť dôkazy označené účastníkmi konania, ktoré vyžiadaval priebežne počas celého konania (naposledy 2. apríla 2013), pričom účastníci konania, najmä však sťažovateľ, ich označili ešte v prvom roku trvania konania.

Ústavný súd na základe všetkých uvedených skutočností dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právom na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 11 C 46/2007, došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 46/2007 konal bez zbytočných prietáhov, a to aj napriek skutočnosti, že okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 6. augusta 2013 rozhodol v napadnutom konaní rozsudkom, pretože nie je vylúčené, že okresný súd bude musieť v budúcnosti vykonať ďalšie úkony, v rámci ktorých by sa mohol dopustiť zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ktoré odôvodnil intenzitou zásahov do jeho práv, ako aj dĺžkou ich trvania.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neefektívny postup, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 300 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 275,94 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom na výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 130,16 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľa aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,81 € za dva úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2013.

Náhrada trov konania uplatnená sťažovateľom nepresahuje sumu, ktorú vypočítal ústavný súd, preto ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 275,94 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. augusta 2013